

Verslag vervolgproject Tanzania - bezoek 2 tot 28 januari 2017

Koken met zonne-energie

Direct na aankomst hebben de projectleidster van Umoja Henny Schuurmans en ik contact opgenomen met het Hoofd Communicatie en PR van Moshi Municipal, dit om een snelle courtesy visit bij de burgemeester en de Municipal Director mogelijk te maken.

Daardoor heb ik mij meteen met het solarcooking verhaal kunnen profileren bij de lokale overheid, o.a. bij de burgemeester en het hoofd van de afdeling Milieu. Vooral deze laatste hechtte er groot belang aan om zoveel mogelijk afdelingen binnen de Municipal te informeren over het zonnekoken i.v.m. de groeiende aandacht voor Milieu en Duurzaamheid.

Dat heeft direct tijdens het overleg geleid tot het vaststellen van een datum voor een presentatie met kookdemonstratie (met 3 solarcookers). Vrijdag 13 januari bleek voor de Municipal de meest geschikte datum en dus volgde enkele dagen later de uitnodiging gericht aan de burgemeester en hoofden van Dienst (Milieu, Water, Douane/import, Bosbouw e.a.), diverse relevante instellingen + de ouders en kinderen van de dagopvang.

Het werd een groot succes. Uiteindelijk resultaat: het akkoord voor het starten van een pilotproject met 25 solarcookers (1 voor elk gezin) binnen het Umoja-project met een officiële toezegging tot ondersteuning door de overheid. Hiervan is Solsuffit meteen op de hoogte gesteld gezien het feit dat de Municipal tegemoet wil komen aan de gestelde voorwaarde van Solsuffit. Deze voorwaarde houdt in het kwijtschelden van import duties en –taxes voor de levering van 25 solarcookers door Solsuffit t.b.v. de pilot. De Municipal op haar beurt verzocht bij monde van het hoofd Milieu om dit vast te leggen in een MOU (Memorandum of Understanding) waarbij de wederzijdse afspraken en verplichtingen van betrokken partijen duidelijk dienen te worden omschreven. Ik ben met het opstellen hiervan enkele dagen bezig geweest om nog voor ons vertrek een concept aan alle partijen te kunnen toesturen. Na bespreking en instemming van het Umoja team (en per email van Solsuffit) ligt dit document nu bij de Municipal voor interne afstemming en akkoord. Hierover is verder nog niets bekend waardoor de MOU tot op heden nog niet officieel is ondertekend.

In een nabespreking met burgemeester en hoofd Milieu blijkt de belangstelling te bestaan voor een toekomstige uitbreiding van het solarcooking concept, maar dan liefst lokaal geassembleerd en op termijn zelfs lokaal geproduceerd.

De prijs van de Sunicook inclusief vervoer en transportkosten blijft hierbij namelijk vooralsnog een struikelblok.

Uitvoering:

Een van de ouders van de dagopvang voor meervoudige gehandicapte kinderen had na mijn vertrek vorig jaar aangegeven dat zij het zonnekoken wilde uitproberen. Sindsdien hebben zij zoveel mogelijk op de Sunicook kunnen en willen koken waardoor ze o.a. hout en houtskool besparen.

Zelfs de mannen in het gezin (vader en gehandicapte zoon) kunnen goed met de solarcooker overweg wat heel uniek is in een cultuur waarin dit heel ongebruikelijk is. En ze blijken er heel fier op te zijn!

Als gevolg van de uitkomst van de presentatie op 13 januari zijn inmiddels de eerste 3 solarcookers net voor ons vertrek bij families geplaatst, direct gevolgd door een kookworkshop gegeven door dezelfde Tanzaniaanse ouder (mama Francis, inmiddels geroutineerde ervaringsdeskundige). Het was verrassend te zien hoe zij samen met andere moeders hun eigen lokale gerechten op de solarcooker bereidde. Door een jonge Tanzaniaanse medewerker van Umoja is vooraf mijn basisinstructie (o.a gebruikers- en veiligheidsadvies) vertaald. Hij zal nu de komende maanden op regelmatige basis contact onderhouden met de families uit het pilotproject daar waar het toekomstige solarcooker plaatsingen betreft + de nodige basisinstructie geven. Ook zal hem gevraagd worden een voortgangsrapportage bij te houden. Hiervoor zal wel een kleine vergoeding voor betaald moeten worden.

De projectleidster van Umoja reist in april (en wellicht ook in augustus/september) opnieuw naar daar voor haar eigen projecten maar zal voor zover mogelijk een en ander m.b.t. het zonnekoken blijven coördineren.

Het containertransport van de 25 solarcookers wordt in overleg met Solsuffit en indien mogelijk voor augustus ingepland en uitgevoerd.

Wat eerder in het voorgaande bezoek een probleem leek te zijn, schijnt zich mogelijk goeddeels vanzelf op te lossen. De benodigde zwarte pannen om op de solarcooker het maximale hiterendement te verkrijgen, blijken niet absoluut noodzakelijk. Tijdens twee van de kookworkshops werd gebruik gemaakt van de aanwezige zwart beroete kookpotten die ook prima bleken te functioneren. Bij expliciete navraag werd mij verteld dat bij een origineel zwarte kookpot het gerecht of de vloeistof sneller aan de kook komt dan bij het zwart beroete exemplaar, maar dat eenmaal aan de kook, de kooktijd op zich nauwelijks of geen verschil oplevert.

Toch streven we er naar om binnen het pilotproject elke solarcooker met 1 originele zwarte pan af te leveren.

Hetgeen nog wel enige creativiteit behoeft is het vinden van een oplossing voor het veilig opbergen van de solarcooker zelf. Veelal is de behuizing van de mensen niet toereikend. Buitenshuis laten staan is geen optie. Daardoor zullen helaas enkele families (nog) niet in staat zijn deel te nemen aan het solarcooking pilotproject.

Met de introductie van het zonnekoken wil ik heel graag binnen het Umoja-project maar wellicht in de toekomst ook daarbuiten, mijn steentje bijdragen aan de besparing op de stookhout consumptie. Daardoor kan gewerkt worden aan het terugdringen van de ontbossing, met als gevolg de verbetering van milieu/klimaat, en zeker niet in de laatste plaats de vermindering van aandoeningen a/d luchtwegen en ook de stimulans voor kinderen om naar school te gaan i.p.v. hout te moeten vergaren.

Mocht dit een succes worden zou het geweldig zijn als daarmee ook de zelfredzaamheid van de cliënten van Umoja project en hun families kan toenemen.

Naast het gebruik van de solarcookers bleek een grote belangstelling te bestaan voor de 'wonderbag'. Ook tijdens de demonstratie op 13 januari waren de gasten gefascineerd door het eenvoudige gebruik van deze toepassing om voedsel na te garen of wel warm te houden voor consumptie op een later tijdstip. Dit ook als oplossing voor het bereiden van meerdere gerechten, het koken op bewolkte dagen of zelfs tijdens het regenseizoen met beperkte zonnekracht. Ik heb er nog aan toegevoegd dat de 'wonderbag' niet alleen gebruikt kan worden bij het koken met de solarcooker, maar dat de combinatie met elke andere vorm van koken geschikt is. Daarbij kan deze 'wonderbag' eenvoudig lokaal geproduceerd worden, zelfs mogelijk door enkele cliënten van het Umoja project in bijvoorbeeld het toekomstige activiteitencentrum. Hiervoor worden momenteel trapnaaimachines gezocht en ingezameld.

Later tijdens het verblijf heb ik contact gelegd met twee relaties van Kozon Nederland. De ene relatie is Nederlandse die al geruime tijd in Moshi woont en Umoja/Solsuffit zou kunnen assisteren bij organisatorische vraagstukken ter plaatse. De andere relatie is Tanzaniaanse, woont in Arusha, en is lid van een netwerk van invloedrijke vrouwen. Zij is bereid ons op 'sleptouw' te nemen daar waar het de verdere introductie van de solarcooker betreft. Voor haar heb ik nog een korte demonstratie verzorgd en zij heeft mij aangeboden om op de Farmers Show in augustus binnen haar stand de solarcooker te kunnen presenteren. Ook heeft zij mij gevraagd om een offerte + levering van een Sunicook, hetgeen ik inmiddels voor afwikkeling aan Solsuffit heb doorgestuurd. Wellicht kan de levering gecombineerd lopen met het containertransport.

Tenslotte ben ik nog geïntroduceerd bij een Nederlandse relatie van Umoja die al 30 jaar in de regio woont. Momenteel is hij werkzaam als verantwoordelijke voor het technisch onderhoud in en rond een koffieplantage. Hij toonde grote interesse in de solarcooker en na uiteenzetting van de werking ervan ook in de Groasis waterbox.

Aanplant nieuwe (fruit)bomen

De irrigatieboxen van Groasis uit Steenberg en die vorig jaar zijn geplant met mango- en sinaasappelbomen, zijn nu na een jaar door de jonge enthousiaste mannen van het Umoja-team met veel overgave herplant met een nieuwe generatie fruitbomen. De eerste 'lichting' is na 1 jaar al verrijkt met een eerste sinaasappel!

Met de irrigatiebox wordt een enorme waterbesparing (tot 90%) bereikt en krijgt de plant of boom doorlopend druppelsgewijs water, ook in het droge seizoen. Voor dit (her)beplantings systeem blijkt er eveneens vanuit de Municipal belangstelling te bestaan.

Compostering

De prachtige, zelf getimmerde compostbakken van vorig jaar worden in rap tempo geconsumeerd door termieten, iets dat mij toen niet was verteld.

Het blijkt namelijk een regiogebonden probleem dat voorkomen had kunnen worden door te composteren bijvoorbeeld in een kuil in de grond. Een leerpunt!

Toch is het composteerprincipe aangeslagen en wordt nu toegepast voor een natuurlijke bodemverrijking en bemesting van de groentetuin i.p.v. kunstmest.

Toch blijken nog volop gifstoffen te worden toegepast bij gebrek aan kennis van een gezonde bodemstructuur en combinatieteelt. Het zal duidelijk zijn dat er nog veel te winnen valt met een betere voorlichting.

Tot slot

..... kan ik concluderen dat ook dit bezoek weer een rijke ervaring heeft opgeleverd.

Hetgeen bereikt is zou niet op zo'n korte termijn mogelijk zijn geweest zonder de ondersteuning van het relatienetwerk van Umoja en Henny Schuurmans in het bijzonder. Ook de kritische en verhelderende gesprekken met de Tanzaniaanse leden van het Umoja-team hebben er toe bijgedragen dat twee ogenschijnlijk zo verschillende 'werelden' met hetzelfde doel voor ogen dezelfde kant op kunnen en willen kijken. Het is dan ook heel belangrijk om te zorgen voor een goede follow-up ter plaatse van deze ingeslagen weg. Ik heb daar het volste vertrouwen in, mede gezien de vermelding van de solarcooking activiteit op Umoja's website en in de brochure.

Aangezien mijn tweede bezoek hoofdzakelijk op overdracht en zelfredzaamheid was gericht, is nog niet duidelijk wat mijn rol en/of aandeel in de nabije toekomst verder in het project zal zijn.

CEN/februari 2017